

PAX

Vrede.
Wie
durft?

Magazine

3 Vredesweek
19 t/m 27 september 2020
www.paxvoorvrede.nl

Babah Tarawally:
**'Zie elkaar als
mens,
vergeef en
verzoen'**

Vincent Bijlo:
**'Er is maar één
soort mens, die
van vlees en bloed'**

Vredesweek'20

Vrede verbindt verschil

Vrede verbindt verschil

Foto: Sandra Kalsbeek

'Kijk ze elkaar de hand schudden,' denk ik, 'zie ze de regels overtreden. Hun gezondheid en die van anderen in gevaar brengend. Zet ze voor straf én voor ons aller welzijn vast in hun eigen kamer, in isolatie.' Het is eind april en het coronavirus grijpt om zich heen. Voor me ligt de tekening (zie rechts) die Len Munnik maakte bij het thema van de Vredesweek: Vrede verbindt verschil. Van die drie v's dringt het woord verbindt zich het meest op, zeker als gebruikelijke manieren van verbinding tussen mensen niet gewenst zijn vanwege het virus. We zijn inmiddels een paar maanden verder, we mogen weer meer, maar na een daling in het aantal besmettingen nemen ze nu weer toe. In dit magazine laten mensen van allerlei vormen en soorten zien dat die vormen en die soorten er niet toe moeten doen. Dat een mens een mens is. Maar dat we ons moeten openstellen voor de ander, en de ander voor ons, willen we weggelaten van wij/zij-denken. Zo'n echt gesprek kan zelfs online gevoerd worden. Alvast een gouden tip: 'Laat oma thuis'. Niet omdat het gesprek er minder van wordt, en van oudere mensen valt veel te leren. De letters OMA staan ergens anders voor... geef niet direct Oordelen, Meninge(n) of Adviezen aan elkaar. Ik heb de term dialooggesprek (pagina 9) altijd aanstellerig gevonden, en lelijk, dubbelop. Het is toch hetzelfde? Maar zoals een verhit debat lang niet altijd een goed gesprek is, is een gesprek niet altijd een constructieve dialoog. Dat begrijp ik nu. Doe je er ook aan mee? Kijk vooral in de agenda (pag 14) of er nog meer naar je gading is in september. Op een vredevolle Vredesweek, ja, dubbelop, maar ook dubbel nodig. Tot daar en dan. ♦

Hein Bosman

Reageren? Mail naar PAXMagazine@paxvoorvrede.nl

4

'Zie elkaar als mens, erken racisme, vergeef en verzoen'

Schrijver en columnist Babah Tarawally over de strijd tegen racisme en dat dialoog daarbij onontbeerlijk is.

6

PAX Duif: Vredeshelden in het zonnetje

De PAX Duif zet positieve vredesinitiatieven in het zonnetje. Vier ontvangers, Bright Richards, Mo & Moos, Cobi Noorhoff, Surood Ahmad, vertellen over wat zij doen voor vrede en wat jij kunt doen.

10

'Ik ben niet zielig, ik ben Maher'

Syrische nieuwkomers geven antwoord op tientallen vragen die ze door de jaren heen gesteld kregen door leerlingen. Dat staat nu allemaal online!

12

'Ik kijk niet naar etniciteit, we huilen dezelfde tranen.'

Surood Ahmad vertelt over haar, soms gevaarlijke, werk in Irak met als doel dat vrouwen opkomen voor hun rechten en een betere toekomst krijgen.

Colofon

PAX Magazine Nummer 3/ Zomer 2020
PAX staat voor vrede. Samen met mensen in conflictgebieden en kritische burgers in Nederland werken wij aan een menswaardige en vreedzame samenleving, overal in de wereld.
PAX Magazine verschijnt elk kwartaal en wordt toegezonden aan donateurs, sympathisanten en andere geïnteresseerden.
Redactie Anja Leurink, John Tyler, Sandra Kalsbeek, Hein Bosman.
Aan dit nummer werkten mee Vincent Bijlo, Janneke Juffermans, Astrid van Heezik, Sandra Kalsbeek, Paulette Mostart, Medina Agic, Lize Kraan, Iris Ruijs, Rikus Wegman, John Tyler, Anne Leenen.
Fotografie o.a. Werry Crone, Sandra Kalsbeek, Lize Kraan, Aleksander Willemsen en PAX-archieef.
Basisvormgeving Het IJzeren Gordijn, Amsterdam
Vormgeving Van Deventer, 's-Gravensande
Drukkerij Van Deventer, 's-Gravensande
 ISSN 2352-300X

PAX

St. Jacobsstraat 12
 3511 BS Utrecht
 Postbus 19318
 3501 DH Utrecht
 Tel: 030 - 233 33 46
 PAXmagazine@paxvoorvrede.nl
 www.paxvoorvrede.nl
 IBAN: NL03TRIO 0390 5150 00

'PAX Magazine' is beschikbaar in gesproken vorm voor mensen met een leesbeperking bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden.

Een blind persoon ziet geen kleur, **hij hoort de mens**

Een goede vriendin van mij heet Blok, Mischa Blok. Blok, Hollandser kan het niet, Blok is degelijk, een minister, de intocht van Sinterklaas, Blok.

Toen ik haar net kende, vroeg een vriend die ons samen had gezien: "Waar komt Mischa eigenlijk vandaan?" "Uit Hilversum," zei ik. "Maar waar komt ze echt vandaan?" ging hij door. "Haar ouders wonen geloof ik in Rotterdam," zei ik. "He," zei hij geïrriteerd, "waarom beantwoord je mijn vraag niet, waar liggen haar roots?"

"Haar roots, in Rotterdam, dat zeg ik toch."

"Maar ze is Aziatisch."

"Mischa, Aziatisch, nou, daar hoor ik niks van."

Ik vroeg het haar maar, de volgende keer dat ik haar zag.

"Een vriend van mij beweert dat je Aziatisch bent, maar dat is toch niet zo?"

"Jawel," zei ze, "ik kom uit Zuid-Korea, ik ben geadopteerd.

O, wat geweldig dat jij dat niet ziet! Niet dat ik me ervoor schaam of er mee zit, maar ik word er zo vaak letterlijk op aangekeken. Mensen roepen Ni hao naar me, of Chinees en tegenwoordig Coronachinees."

Ik was verbijsterd. Mischa Blok, uitgescholden en nageroepen.

Wat zijn die zienden toch een domme mensen, met die ogen van ze. Ik was zelfs beledigd. Hoe durven ze! Wat een stupiditeit. Ze zien iemand die afwijkt van hun bleekscheterige soortgenoten en dan gaan ze haar uitschelden. Als ze echt wisten wie Mischa is, zouden ze dat niet doen. Maar ze luisteren niet, ze horen haar niet, ze zien haar alleen, ze kijken niet naar het beeld achter het beeld, ze doorzien niet. Ze zetten haar apart, zoals ze zo vaak mensen apart zetten, op grond van hun huidskleur of de vorm van hun neus, of de rolstoel waar ze in zitten of de blindenstok waarmee ze lopen, ze verdelen de wereld in wij en zij. Terwijl we *wij* zijn, er is maar één soort mens, de mens van vlees en bloed, of die nou Mischa heet, George Floyd, Akwasi of Johan Derksen. Die mens, die verdient vrede, een vrede die de verschillen niet benadrukt maar verbindt. Echte vrede bereik je pas als je elkaar kent, open je ogen, kijk naar elkaar en zie, zie de mens! ♦

Vincent Bijlo, Ambassadeur van Vrede

Schrijver Babah Tarawally

'Zie elkaar als mens, **erken r**

Strijden tegen racisme gaat het beste door het debat én het gesprek aan te gaan. Daar is schrijver Babah Tarawally van overtuigd. Door ogen te openen en te laten zien dat mensen lang niet altijd racistisch zijn, maar soms wel racistisch handelen. Als ze dat accepteren en doorhebben, dan kan er vergeving en verzoening komen. Tarawally: "Ik wil mensen, ook witte, het gevoel geven dat zij onderdeel zijn van het probleem én de oplossing."

Door: Janneke Juffermans

Babah Tarawally (1972) is zijn hele leven activist geweest. Tijdens de burgeroorlog in Sierra Leone demonstreerde hij tegen de militaire junta die door een coup aan de macht kwam. Hij schreef brieven aan de BBC over misdaden van de overheid, die brieven werden anoniem voorgelezen. Hij moest uiteindelijk vluchten en kwam in Nederland terecht. We treffen elkaar in een café vlakbij zijn huis, de begroeting is hartelijk, we zijn geen vreemden. In 2016 bezochten we zijn geboorteland Sierra Leone om te schrijven over de enige psychiater van het land. Babah had toen zijn eerste boek al geschreven. Daarna volgden er meer, en in 2018 verscheen 'Gevangen in zwart-wit denken' waarin hij op basis van persoonlijke ervaringen en filosofische inzichten een uitweg zoekt uit wij/zij-denken. Het boek, inmiddels toe aan de 5e druk, werd lovend ontvangen. Sinds een jaar is hij columnist bij Trouw en schrijft hij over racisme met als doel om te verbinden. "Ik wil autonoom blijven denken."

Klopt het dat sommigen jouw aanpak van racisme niet radicaal genoeg vinden?

"De zwarte gemeenschap kan mij niet helemaal plaatsen. Ze zeggen: 'Babah, je moet kiezen, je moet aan één kant staan'. Maar zwart zijn is geen uniform. Niet alle zwarte mensen denken hetzelfde over de aanpak van racisme."

Hoe zie jij het racismedebat zich ontwikkelen op dit moment?

"We zitten in de kwartfinale. Er is meer bewustwording binnen organisaties, bedrijven, overheid en de politiek. Bijna niemand zegt nog dat racisme niet bestaat. Zelfs Rutte heeft zijn visie bijgesteld. Maar sommigen, zowel zwart als wit, gaan de strijd nog harder aan. Sommige zwarte mensen blijven boos omdat

Tarawally aan tafel bij lezers die in eerste instantie boos waren om zijn column. Een goed gesprek volgde.

hen in het verleden heel veel pijn en onrecht is aangedaan. En sommige witte mensen vinden dat Zwarte Piet geen racisme is. Daarom zijn er twee dingen nodig: het systemisch racisme in organisaties, instituten, leger, politie, gezondheidszorg, onderwijs en uitzendbureaus moet verdwijnen. En tegelijkertijd moeten we ons verzoenen met het feit dat racisme er altijd zal zijn."

Waarom denk je dat?

"Mensen zijn groepsdieren. We hebben verschillen nodig om onszelf te plaatsen en bepaalde mensen geef je voorrang. Daarbij maken we soms verkeerde inschattingen over 'anderen'. Een jaar geleden kwam een Indiase man boos naar me toe op de sportschool: 'Heb je mijn mobiel gezien?' Er waren veel mensen. Toch sprak hij mij aan, de enige zwarte man. Ik zei: 'Nee, niet gezien, wil je die van mij gebruiken om je telefoon te bellen?' Zijn telefoon lag vlakbij. De man schaamde zich, verontschuldigde zich en we raakten in gesprek. Inmiddels zijn we bevriend en werken we samen aan een project om jongeren te trainen."

racisme, vergeef en verzoen'

Foto: Werry Crone

Niet iedereen zou zo reageren. Was je niet gekwetst?

"Ik begrijp het wel. Hij is zo geprogrammeerd door media, door verdachtmakingen, door verhalen. Ik kan hem wél voeden met andere informatie. Hopelijk is hij de volgende keer voorzichtiger met zo snel oordelen."

Rebellen/onschuldige burgers

Babah spreekt uit ervaring. Tijdens de oorlog in Sierra Leone werden hij en anderen ook 'geprogrammeerd'. Via de radio liet de Sierra Leonese overheid keer op keer weten dat 'de rebellen' slecht waren

en de overheid goed. Hij herinnert zich openbare executies van rebellen waar mensen – hij ook – naar gingen kijken. "Eenmaal in Nederland, dacht ik: waren dat

'Zwart zijn is geen uniform'

eigenlijk wel rebellen? Misschien waren het onschuldige burgers en deed de overheid dit om te laten zien dat ze vooruitgang boekten."

Hoe kwam het dat je je dat in Nederland pas afvroeg en niet in Sierra Leone?

"Voor nuance is afstand en rust nodig. Achteraf zie ik dat ik gemanipuleerd werd. Ik zat in een programma van de overheid en

moest meeklappen bij dat soort executies. De radiozender had enorme invloed. Later in Nederland werkte ik dan ook in volle overtuiging een tijd voor Freevoice (nu Free Press Unlimited), een organisatie die zich inzet voor pluriforme media. Toen Trouw me vroeg heb ik bedongen dat ik ook voor andere kranten mag blijven schrijven en dat mocht gelukkig." Hij grijnst: "Maar geen columns."

Wat wil je bereiken met je columns in Trouw?

"Ik heb een hele luxe positie met die column. Ik wil mensen, ook witte, het gevoel geven dat zij onderdeel zijn van het probleem én de oplossing. Daarom leg ik mijn oor ook goed te luisteren bij hen."

Je ging eten bij mensen die geïrriteerd waren over je eerste column en jullie kwamen voorbij die irritatie...

"Ik weet dat er altijd een andere kant is. Een opinie met veel heftigheid verkondigen, betekent niet dat je gelijk hebt. Jouw waarheid kan voor een ander onwaarheid zijn. Waarheden en onwaarheden zijn veranderlijk. Ik kan bovendien beperkt geïnformeerd zijn."

Dat klinkt als een debat over waarheid. Maar, zeggen sommige mensen: je moet niet over racisme debatteren, je moet het bestrijden. Wat vind je daarvan?

"Om iets effectief te bestrijden, moet die ander eerst accepteren dat wat hij aan het doen is racisme is. Acceptatie komt vóór vergeving en verzoening. Ik denk niet dat dat besef bij iedereen al helemaal is ingedaald. Mensen zijn vaak geen racist, maar doen racistische dingen vanuit die programmeringen waar ik het over had. Daarom wil ik ze informeren. De filosofie van Ubuntu uit Zuid-Afrika helpt me hierbij. Je bent alleen een mens als je erkent dat andere mensen, mensen zijn. En vervolgens: mijn eigen mensheid moet ik toetsen door de eerste stelregel in acht te nemen."

Geef eens een voorbeeld?

"Zwarte mensen werden slaaf gemaakt toen witte mensen besloten dat zwarte mensen geen mens zijn. Als je gaat geloven dat de ander geen mens is, ben je tot veel in staat. In Sierra Leone zei de overheid dat rebellen duivels waren. Ik had een oom die bij de rebellen zat. Hij kwam zelfs naar onze stad om ons aan te vallen. Maar ook hij was slachtoffer van indoctrinatie. Hij werd achteraf gek en loopt nu verwaarloosd rond in zijn dorp. Daarom hamer ik ook zo op de zuivere intenties van overheden en instituties. Op gelijkheid in systemen. Als dat er niet is, kunnen bevolkingsgroepen uit elkaar gedreven worden." ♦

PAX Duif zet bijzondere vredes- initiatieven in het zonnetje

PAX reikt ieder jaar op de Internationale Dag van de Vrede, de PAX Duiven uit. Omdat we dagelijks worden geconfronteerd met berichten over oorlog en geweld, wil PAX daar iets tegenover stellen en juist positieve verhalen laten zien. Verhalen van mensen die verandering teweeg brengen, op grote of op kleine schaal. Zij steken hun nek uit om geweld te voorkomen. Daarom waarderen wij hen met de PAX Duif.

PAX-ambassadeur van Vrede Vincent Bijlo zoekt ieder jaar mee naar mooie initiatieven die positieve aandacht verdienen: "Alle mensen die een PAX Duif krijgen schudden ons wakker uit ons vanzelfsprekende, vredige bestaan. Ze laten ons zien

dat oorlog en vluchten nooit ver weg zijn. En ze leren ons, dat ook wij iets kunnen doen om bij te dragen aan vrede." Voor deze vredeskrant vroegen we een aantal PAX Duif-ontvangers wat vrede voor hen betekent en hoe zij het krijgen van een PAX Duif ervaren hebben.

Bright Richards

Acteur, theatermaker en ondernemer, kreeg in 2018 de PAX Duif voor zijn bijdrage aan vrede en verbinding.

“Ik breng mensen samen die elkaar normaal gesproken nooit ontmoeten. Ik vind het belangrijk dat mensen elkaar beter leren kennen, want dan is er geen reden om elkaar uit te moorden. Een van de belangrijkste dingen die ik doe, is mensen laten voelen

en ervaren wat de impact van oorlog is. Verbinding is het allerbelangrijkst. Want wat die ander raakt, gaat jou ook aan. Zolang je de ander niet goed kent, kun je onverschillig zijn daarover. Door verbinding verdwijnt die onverschilligheid.

De dag dat ik de PAX Duif

ontving was een hele gezellige en leuke dag. En het was ook goed om andere mensen te ontmoeten die bezig zijn met vrede, want als je krachten bundelt kun je echt impact maken. Ik zie het als een aanmoediging en die aanmoediging is nodig want soms ben je een eenzame roepende in de woestijn. Dus het is heel

‘Verbinding is het allerbelangrijkst. Want wat die ander raakt, gaat jou ook aan.’

goed dat je wordt erkend, dat mensen zeggen: ‘Wij zien jou en we zien wat je doet, ga zo door!’

Iedereen kan een bijdrage aan vrede leveren, het is niet zo ingewikkeld. De wereld heeft jou nodig. Jij kan verschil maken, jij kan vrede en verbinding tot stand brengen, je moet gewoon zorgen dat je er niet alleen voor staat. Er zijn heel veel mensen die dat samen met jou willen doen. Je hoeft alleen maar te zeggen: ‘Dit wil ik doen’. En dan zullen mensen naast je staan. Ik geloof echt dat iedereen iets voor vrede kan doen. Elke kleine stap die je zet is belangrijk. Elke actie die je onderneemt is belangrijk.”

Mo & Moos

Groep Amsterdamse moslims en joden die al een aantal jaar samen optrekken. Mo & Moos kreeg in 2018 de PAX Duif voor het benadrukken van de overeenkomsten tussen de joodse en islamitische gemeenschap in plaats van de verschillen.

Soumicha Aabouz van Mo & Moos: “We wonen in een land met heel veel verschillende mensen. Je kan elkaar alleen begrijpen als je open staat voor elkaar, dat is verbinding. Wees vindingrijk, wees begripvol maar wees ook trouw aan jezelf. Verschil mag er zijn, maar probeer elkaar te begrijpen want we hebben zoveel dingen met elkaar gemeen.

Het is belangrijk om bezig te zijn met verbinding omdat we allemaal anders zijn, maar gelijk. En als je verwacht dat een ander jou accepteert zoals je bent, is het ook belangrijk om open te staan voor die ander.

Verbinding is vragen aan iemand hoe het gaat, weten wat elkaars drijfveren zijn. Hoe sta je in het leven? Wat heb je van elkaar nodig? Help iemand, dat kan ook verbinding zijn.

Iedereen kan iets aan vrede doen door open te zijn en minder in je eigen hokje te blijven. Ik probeer het klein te maken. Vrede is heel groot, we hebben het over wereldvrede, alle brandhaarden in de wereld, hoe kunnen we zorgen dat het daar beter gaat?

Maar ik denk dat vrede ook hier nodig is. Vrede in je hart, vrede in je hoofd, vrede met de ander. De PAX Duif hebben we opgevat als steun. Echt mooi dat we die prijs hebben gewonnen, een schouderklopje van ‘Hé ga zo door’. En we gaan zeker door, want van schuren komt glans. Als het niet schuurt, wordt het niet beter, dan vermijden we elkaar, dan komt het niet samen.”

‘Verschil mag er zijn, maar probeer elkaar te begrijpen want we hebben zoveel dingen gemeen.’

Surood Ahmad

Surood kreeg haar PAX Duif in 2018 voor het moedige werk dat ze doet onder politieagenten in Kirkuk, Irak. Veel vrouwen worden mishandeld, verkracht of anderszins uitgebuit. En Surood rust niet tot de politie deze aanklachten opneemt.

“Het is moeilijk uit te leggen wat vrede betekent, want er zijn zoveel betekenissen. Maar voor mij is vrede; zien dat vrouwen in zichzelf geloven. Kinderen die naar school gaan en geen kindhuwelijk hoeven aan te gaan. Vrede is voor mij: niet vrezen voor mijn leven als ik mijn huis verlaat. Ik hou van wat ik doe, ook al vinden veel mensen het gekkenwerk. Ik was zo verrast toen ik de PAX Duif kreeg. Het ging toen niet zo goed met me maar de Duif was precies het zetje dat ik nodig had. Misschien is het soms moeilijk en gaat het allemaal niet zo snel als ik zou willen maar ik zal zeker doorzetten.” (Lees meer op pagina 12 en 13).

'Voor mij is vrede; zien dat vrouwen in zichzelf geloven.'

Cobi Noordhoff

Cobi kreeg de PAX Duif in 2019 vanwege haar inzet voor de Vredesweek in Almelo. Daar organiseert ze onder andere de jaarlijkse vredeswandeling langs plekken die symbool staan voor verbinding of juist voor conflict.

“Vrede begint bij mijzelf. Vrede in mijn hart, met de dingen die ik doe en denk. Geen oorlog is ook een soort vrede, maar vrede is meer. Menswaardig met elkaar omgaan en dat mensen kunnen zijn wie ze willen zijn, is ook vrede. Vrede is dichtbij, bij het samenleven in de wijk, stad of het land. Het zit in vragen als 'Is er wel plek voor asielzoekers? Zeker bij kinderen, zoals die opgesloten zitten in vluchtelingenkampen in Griekenland... dat zou niet zo mogen zijn. Dit soort dingen zijn ook een onderdeel van vrede.

Vrede is ook wanneer mensen van verschillende religies en afkomst samen aan iets werken. Daarom organiseer ik sinds

2017 de *Walk of Peace*, om naast de kerkelijke vredesdienst ook andere gemeenschappen te betrekken en het zo uit te breiden. Het is belangrijk dat we het samen doen. Samen kun je zoveel meer. En dat inspireert en

motiveert mensen. En zo zien jongeren dat ze ook mee kunnen doen en dat kleine dingen ook veel betekenen.

De PAX Duif ontvangen kwam als een schok, vooral omdat er vorig jaar zulke grote namen wonnen, zoals Typhoon en Mpho

Tutu. Ik voelde mezelf vergeleken met hen klein. Maar als mensen willen, kan iedereen bijdragen aan vrede. Het begint bij jezelf, bij het hebben van een gedachte over dingen. Het begint bij bewustwording en stapje voor stapje werken aan vrede. De PAX Duif geeft een verantwoordelijkheidsgevoel, om door te blijven gaan met waar je mee bezig bent. Dat is ook nodig, want er moet iedere keer weer gewerkt worden aan vrede. Vrede is een werkwoord.” ♦

'Als mensen willen, kunnen ze bijdragen aan vrede'

Dichter tot elkaar komen, zelfs online

Een gesprek is nog geen dialoog, je kunt het leren

Foto: Lize Kraan

Het debat over racisme dat nu in Nederland wordt gevoerd was hard nodig. Het is daarnaast goed om te kijken naar andere stappen? Want zoals Babah Tarawally al aanstipte (pag 4 en 5) moet er meer zijn dan een opinie met veel heftigheid verkondigen. Een echt gesprek is volgens hem nodig. Tijdens de Vredesweek worden daarvoor handvatten geboden in de Vredesweekdialoog.

Door: Annemarieke Hollanders

“Wanneer heb jij vrede gekregen met een ander die sterk van jou verschilt? En wat was daarvoor nodig?” Deze vraag wordt me gesteld door Wilma de Buck, van Utrecht in Dialoog. Samen met nog vier anderen voeren we een (online) dialooggesprek in de dialoogtraining over het thema van de Vredesweek. Het is een indringende vraag, die me aan het denken zet over het verbinden van verschillen en hoe ik dit zelf in mijn leven heb ervaren. Het is bijzonder om deze ervaringen met anderen te delen en vervolgens na te denken over de concrete stappen die je zelf kunt zetten, om meer verbinding tussen mensen te bevorderen. Het is nog maar een oefening, deze bijeenkomst, om te proeven aan de Vredesweekdialoog. Maar het gesprek smaakt goed: dat belooft wat voor de Vredesweek!

Online

Verschillende Ambassades van Vrede, scholen, buurthuizen en kerken organiseren dialooggesprekken in de Vredesweek. Door corona is dit wel een

uitdaging: afstand houden blijft nodig en dat vraagt om grotere ruimten en goede luchtverversing. Een alternatief is de online dialoog. Veel mensen zijn in de afgelopen maanden gewend geraakt aan deze manier van ontmoeting. Maar toch... je kunt elkaars lichaamstaal minder goed lezen en niet iedereen is even vaardig met de computer. Utrecht in Dialoog heeft intussen al veel ervaring met online-dialogen. “Het lukt goed om online contact te maken”, zegt Wilma de Buck. “Het is echter wel van belang dat ieder vanuit het hart spreekt en dat er goede afspraken gemaakt worden, zodat iedere deelnemer vrijuit durft te spreken”.

Waarom dialoog?

Ontmoetingen en echt in gesprek gaan met mensen die niet op je lijken is cruciaal om vertrouwen te vinden en samenleven mogelijk te maken. Wilma beschrijft hoe dialoog bijdraagt aan vreedzame ontmoetingen. “De dialoog gaat uit van persoonlijke ervaringen en nodigt uit tot luisteren naar elkaar. Een dialooggesprek helpt zo om de ander beter te leren begrijpen. Het maakt nieuwsgierig en zet verschillende

perspectieven naast elkaar. Door een dialoog komen gesprekspartners niet tegenover elkaar te staan, zoals in een debat, maar ontstaat er juist meer verbondenheid”. Elk van de deelnemers kan aan het begin van de ontmoeting aangeven, wat er voor hem of haar nodig is om vrij te kunnen spreken. “Laat OMA thuis” is ook een belangrijk uitgangspunt. Dat wil zeggen: geef geen Oordelen, Meninge of Adviezen aan elkaar. Dan wordt het een echte ontmoeting.

Dialoog in de Vredesweek

In deze Vredesweek kun je in gesprek gaan met mensen die anders denken, leven, werken, geloven, hopen en liefhebben dan jijzelf. Zo kun je ontdekken hoe ‘vrede’ er uit kan zien voor jou en anderen, waar dit in zit, wat werkt en wat je zelf kunt bijdragen. Wil je ook online meepraten? Op woensdag 23 september organiseert Utrecht in Dialoog een online dialoog die open staat voor deelname vanuit het hele land. Je kunt je aanmelden voor deze dialoog “Vrede verbindt verschil” via www.utrechtindialoog.nl/bijeenkomsten/vrede-verbint-verschil. ♦

Syrische nieuwkomers beantwoorden veelgestelde vragen

‘Wat ik van **Nederlands eten** vind? **Saai, haha!**’

Jarenlang vroegen duizenden scholieren onze Syrische sprekers het hemd van het lijf. Nu het project Verhaal van een vluchteling niet meer langs schoolklassen gaat, hebben we een online variant gemaakt en is het jouw beurt. We filmden de verhalen van drie nieuwkomers en stelden hen tientallen vragen. Maak ook kennis met Diana, Abdelilah en Maher.

Door: Iris Ruijs

Tientallen keren stonden de drie voor de klas. Ze vertelden er over de oorlog in Syrië en hun vlucht naar Nederland. Met het project Verhaal van een vluchteling bereikten zij en andere nieuwkomers 13.000 jongeren. Totdat het land in lockdown ging en de gastlessen, die toch al zouden eindigen, voortijdig stopten. Zonde, vonden niet alleen docenten en leerlingen, maar ook de Syrische sprekers. “Ik kan zo delen wat ik heb meegemaakt. Met name mijn vluchtverhaal, dat is heel heftig. Ik zou dat eerst niet aan vreemde mensen hebben durven vertellen, maar nu durf ik dat wel,” zegt Maher. Diana voegt hieraan toe: “Ik heb een waargebeurd verhaal dat mensen hoop en inspiratie kan geven, dat positieve energie geeft”. Zo werd het idee geboren om de ontmoetingen online voort te zetten.

Het hele verhaal

Filmmaker Rikus Wegman maakte al eerder filmpjes van het project en interviewde nu de drie jonge nieuwkomers. “Normaal gesproken is het de kunst al het materiaal te monteren tot één filmpje van anderhalve minuut. Dan

mis je zo veel. Het was nu juist de bedoeling het hele verhaal aan bod te laten komen. Het was fijn om volledig te kunnen zijn, want het zijn zulke inspirerende mensen.” Uiteindelijk werden het meer dan 50 korte filmpjes waarin Diana, Abdelilah en Maher antwoord geven op vragen die hen in de klassen vaak gesteld werden. Wat droeg je tijdens je vlucht? Zou je terug willen naar Syrië? Voel je je welkom in Nederland? Maar ook luchtige onderwerpen komen aan bod: Wat vind je van Nederlands eten? Wat heb jij met Beyoncé? Waar kan ik je 's nachts voor wakker maken? Het zijn ontwapenende portretten van de drie jonge nieuwkomers. Emotioneel maar ook met veel humor.

‘Ik ben niet zielig, ik ben Maher’

Maher heeft met vrienden nog niet veel gesproken over wat onderweg naar Nederland is gebeurd. “Toen ik hen leerde kennen was ik net hier. Ik wilde toen niet over mijn reis naar Nederland praten, dat kostte te veel energie.” Zijn vrienden weten wel dat zijn verhaal nu online staat, maar Maher kiest er bewust voor om het niet samen met ze te bekijken. “Ik wil niet dat ze me gaan behandelen alsof ik zielig ben. Dat ben ik niet. Ik ben gewoon Maher. Ik wil vooral laten zien wie ik nú ben.” Uit de reacties die hij krijgt blijkt dat ze hem enorm waarderen. “Echt wel moedig en tof dat je je verhaal hebt verteld.”

“Ik wil vooral laten zien wie ik nú ben.”-Maher

Naast dat de verhalen van Diana, Abdelilah en Maher online te zien zijn, is er ook nog een dilemma-game. Daarin kruip je in de huid van een Syriër en zie je voor welke moeilijke keuzes mensen in oorlog komen te staan. Samen vormt het een digitaal lespakket voor het voortgezet onderwijs en mbo. Docenten kunnen zo het thema 'vluchten' behandelen in de les. Zo is Verhaal van een vluchteling ook voorbereid op een eventuele nieuwe periode van onderwijs op afstand. Anne van Luijtelaar, docent op Lek en Linge in Culemborg heeft een aantal jaar op rij een Syrische nieuwkomer op school uitgenodigd. “Het is er heel mooi dat er nu een digitale variant is. Zo kan je je leerlingen toch de kans bieden om met een vluchteling in 'contact' te komen. Als docent kan je de theorie, de achtergronden en de actualiteit bespreken. Maar vertellen wat het betekent om te moeten vluchten en over alle ontberingen waarmee je te maken krijgt, kan je alleen als je dat zelf hebt meegemaakt.” Nieuwsgierig geworden? Ga naar online.verhaalvaneenvluchteling.nl. Verhaal van een vluchteling is een project van PAX en Critical Mass en wordt gesteund door de Nationale Postcode Loterij. ♦

Nieuw jongerenevenement Vredesweek

PAX Power to the People

Wat doe jij in vredesnaam? Die vraag stellen we deze Vredesweek. Wie werkt hoe aan vrede, is er van elkaar te leren... moet je radicaal zijn en compromisloos om structurele verandering te bereiken? Of is in dialoog bruggen bouwen beter? Kan het samen? In de Vredesweek organiseert PAX in Utrecht én online allerlei programma's, webinars en gesprekken rond die vragen. Speciaal voor jongeren die zich inzetten voor vrede of dat willen gaan doen: PAX Power to the People.

'We hebben bij PAX veel ervaring met vredesactivisme in het buitenland, we werken samen met zulke sterke mensen die opkomen voor mensenrechten en vrede... wat kunnen we daarvan leren in Nederland? Zeker nu er steeds meer sociaal protest en activisme komt...' Die vraag borrelde de laatste maanden steeds weer op.

PAX Power to the People is het resultaat. Tijdens dit event onderzoeken we strategieën en pijnpunten. We kijken naar alledaagse vormen van verzet, activisme via de rechtbank en de leidende rol van vrouwen in protesten wereldwijd. We duiken in mogelijke dwarsverbanden... in hoeverre heeft klimaatactivisme te maken met humanitaire ontwapening en hoe resoneert de Black Lives Matter beweging in de Arabische wereld waar precies tien jaar geleden de revoluties begonnen? En wat kunnen jonge activisten leren van de grootste demonstratie ooit in Nederland: die tegen de kernwapens in de jaren tachtig waarbij PAX letterlijk en figuurlijk voorop liep.

Tijdens PAX Power to the People buigen we ons over allerlei vormen van vredesactivisme en hoe die elkaar

Tijdens een eerder PAX Jongerenevenement
Foto: Raymond van Mil

kunnen versterken. Als voorproefje hier drie van de onderwerpen.

Speaking truth to power

We zien steeds vaker dat burgers succesvol de staat en het bedrijfsleven aanklagen. In hoeverre is 'het recht' een effectieve strategie? Is het niet vaker een strijd van David tegen Goliath? We duiken ook in de unieke rechtszaak tegen een van de grootste oliemultinationals ter wereld, het Zweedse Lundin Petroleum. Het is voor het eerst sinds de Neurenbergprocessen dat een bedrijf wordt aangeklaagd voor medeplichtigheid aan oorlogsmisdaden. PAX is de initiatiefnemer van deze rechtszaak en werkt al 12 jaar aan deze casus. Alles om voor slachtoffers in Zuid-Soedan genoegdoening te krijgen.

Strategies of everyday resistance/micro revolutions

Activisme is protest, maar ook zoveel meer. Wat houdt activisme

precies in? Tijdens dit programma tonen we op hoeveel manieren je activistisch kan zijn. Hoe ontketen je een microrevolutie? We kijken naar hoe kleine daden van vredesverzet uiteindelijk bij aan dragen aan systeemverandering.

Building bridges/radical empathy

Wat is de beste strategie in bereiken van een gelijkwaardige samenleving. Radicale of zachte krachten, Malcom X of Martin Luther King? Hoe verhoudt het zich tot je morele kompas en welke rol speelt het eigen gelijk in activisme? In hoeverre staat het vrede in de weg en hoe maak je activisme inclusief?

PAX Power to the People is een nieuw, jaarlijks event dat jonge geëngageerde mensen samenbrengt en inspireert om zich bewust te worden van hun eigen rol en hun mogelijkheden om zich in te zetten voor vrede en rechtvaardigheid. Doe ook mee, in vredesnaam. ♦

Meer info, data en tijden op www.vredesweek.nl.

Levens van vrouwen verbeteren, tegen het geweld in

Sterke vrouwen die opkomen voor hun rechten, die niet meer zwijgen, de onderdrukking in Irak niet langer accepteren. Dat is het doel van de Iraakse Surood Ahmad, partner van PAX en winnaar van de PAX Duif. 'Vrouwen moeten opstaan, een droom en een toekomst hebben en voor zichzelf zorgen. Daar leef ik voor. Moeilijkheden houden mij niet tegen.'

Door: Paulette Mostart

Surood Ahmad: "Ik ben geboren in Noord-Irak, in de Koerdische provincie Kirkuk. Tijdens de opstand tegen Saddam in 1991 verloor ik mijn hele familie. Ik kreeg zelf twee kogels in mijn rug en mijn zus en tante die bij me waren werden beschoten en stierven. Sindsdien heb ik een missie; de vrouwen in Kirkuk helpen. Ik begon klein met een paar vrijwilligers en nu, na bijna vijftien jaar, zijn we uitgegroeid tot een beweging van honderden vrouwen. Met Al-Amal (zie kader, red.) leer ik vrouwen hoe ze hun rechten kunnen opeisen, om hun stem te laten horen en economisch onafhankelijk te worden. Want alleen als vrouwen

economisch zelfstandig zijn, kunnen ze een rol spelen in de samenleving en zorgen voor vrede.

Vertrouwen groeit

De vrouwen in Irak moeten een beetje gepusht worden. Onder Saddam en ook onder ISIS hadden ze geen stem en geen rechten, ze zijn niet gewend om beslissingen te nemen. Ze leunen teveel op ons en vragen om advies, maar ze moeten zelfstandiger worden, bewuster en volwassener. Sinds we zijn gestart met

'Ik kijk niet naar etniciteit of religie, als we huilen, delen we dezelfde tranen.'

onze bewustwordingsprojecten zie ik het vertrouwen iedere week groeien. Er zijn steeds meer vrouwen die studeren en hun studie afmaken, zo kunnen ze zichzelf

Interview

helpen en ook anderen. Iedere vrouw die ik heb begeleid en die haar kinderen kan onderhouden en naar school kan sturen, geeft me een goed gevoel. Ik zie zoveel mooie voorbeelden om me heen. Een vrouw die studeerde en eigenlijk geen goede relatie had met haar buurtgenoten, ging toch bij andere families langs. Na een tijdje was de buurt zo blij met haar adviezen dat ze haar teacher noemden. De vrouw was zo trots. Ze zei: 'Ik heb een droom,

ik wil mijn studie voortzetten en advocaat worden'.

Sterke dochters

Maar er zijn ook verdrietige verhalen. Zoals dat van de vrouw wiens beide dochters zelfmoord pleegden omdat ze van hun vader moesten trouwen met hun neef. Ze waren vijftien en zeventien jaar oud. De moeder vertelde me dat ze niet kon huilen. Ze zag steeds het beeld van de meisjes die zichzelf hadden opgehangen. Ik

troostte haar door te zeggen dat ze haar dochters had opgevoed om sterk te zijn en dat het hun beslissing was, niet de hare. Ik vertelde haar dat ze nog andere dochters heeft die ze moet helpen en dat ze trots op zichzelf moet zijn, omdat ze haar kinderen sterk had opgevoed. Toen pas kon ze huilen. De vader trouwde een andere vrouw en liet hen in de steek. Ik zou willen dat ik hen ook economisch kon ondersteunen, zodat ze een toekomst zouden hebben. Het is zo belangrijk om vrouwen in deze situaties te helpen, daarom ga ik steeds maar door.

'Ik voel hun pijn'

Toen we net begonnen liepen we tegen problemen aan vanwege de vele culturele verschillen. Religieuze leiders en stamhoofden voelden zich persoonlijk door ons aangevallen. We werden regelmatig bedreigd. Ook nu nog lopen mijn staf en ik iedere dag gevaar, zeker bij gevoelige zaken zoals eerwraak. Vanwege eeuwenoude tradities wordt dat vaak stilzwijgend geaccepteerd. Het is belangrijk om de cultuur te kennen zodat je weet hoe mensen reageren. In Kirkuk heb ik te maken met allerlei stammen, minderheden en religies; onder andere soennieten, sjiieten, christenen. Maar als ik denk aan de vrouwen met wie ik werk, denk ik niet aan etniciteit of religie omdat we hetzelfde geweld, en dezelfde geschiedenis delen. Het maakt niet uit of we Koerdisch of Turkmeens zijn, als we huilen delen we dezelfde tranen. Niet alleen in Irak, maar over de hele wereld. Ik vraag nooit waar een vrouw vandaan komt, het maakt niet uit, ik luister gewoon. Ik voel hun pijn.

Vrede en rechtvaardigheid

Vrouwen moeten opstaan, een droom en een toekomst hebben en voor zichzelf zorgen. Ik zie mijn boodschap groeien. Mijn droom is dat er ooit een vrouw hoofd van de politie wordt, rechter in de hoge raad of president van Irak. Daar leef ik voor. Ik wil dat vrouwen gezien worden als mensen. Ik kan pas stoppen als mijn boodschap van vrede en rechtvaardigheid is doorgedrongen. Moeilijkheden houden mij niet tegen." ♦

Strijd tegen onderdrukking

Vrouwen in Irak hebben nauwelijks rechten en zijn vaak slachtoffer van uitbuiting en geweld. Ook kinderarbeid, kind-huwelijken en gedwongen prostitutie onder meisjes vormen een enorm probleem. De Iraakse vredesactiviste Surood Ahmad werkt sinds 2005 voor Al-Amal, een partnerorganisatie van PAX. Al-Amal strijdt tegen seksueel en gender-gerelateerd geweld tegen vrouwen in Irak. Surood voert al jarenlang een niet aflatende strijd met de politie om ervoor te zorgen dat de aanklachten van mishandelde, verkrachte en uitgebuite vrouwen worden opgenomen. Met gevaar voor eigen leven, vanwege de verregaande corruptie en de betrokkenheid van sommige politieagenten bij de vrouwenhandel. Surood en haar staf worden regelmatig bedreigd. Voor haar buitengewoon moedige werk werd Surood in 2018 onderscheiden met de PAX Duif.

Vredesweek 2020

Tentoonstelling 'Vrede verbindt verschil'

Waar: Doopsgezinde schuilkerk, Haarlem

Wanneer: gehele Vredesweek.

Wat: De kinderen van basisschool de Zonnewijzer zijn in de klas druk bezig geweest met het thema 'Vrede verbindt verschil' en hebben zelfs speciaal voor de Vredesweek schilderijen gemaakt. Deze worden tentoongesteld in De Gang van de Doopsgezinde schuilkerk in de Frankenstraat. Kom langs om deze mooie werken te bekijken.

Expositie 'Vrede & Democratie'

Waar: Voormalig V&D-pand, Vlaardingen

Wanneer: gehele Vredesweek.

Wat: Het voormalige V&D-pand in Vlaardingen wordt tijdens de Vredesweek omgetoverd tot pand van de Vrede & Democratie. In de etalage wordt van alles geëxposeerd dat met dit thema te maken heeft: van een Street Art-fotoserie over de Black Lives Matter-beweging in de Verenigde Staten tot een beeldreportage van "Herdenking 75 jaar Hiroshima – Nagasaki" en de PAX ICAN tentoonstelling.

Online dialoog van Utrecht in Dialoog

Waar: online

Wanneer: woensdagavond 23 september om 19:30-21:30

Wat: Utrecht in Dialoog organiseert een online dialoog via ZOOM, speciaal in het thema van de Vredesweek. Hoe gaan we om met verschillen in cultuur, gebruiken, huidskleur en religie? Door met elkaar in gesprek te gaan kom je achter deze verschillende visies en leer je mensen kennen die je normaal niet zou tegenkomen. Aanmelden kan via de website <https://www.utrechtindialoog.nl/>.

Schrijf je eigen coronaverhaal

Waar: Enschede

Wanneer: de gehele Vredesweek.

Wat: In Enschede houden ze dit jaar een schrijfwedstrijd rondom het Vredesweek thema en het coronavirus. Hoe ervaren we en beleven we verbinding in coronatijd? De ingezonden verhalen worden gebundeld en verspreid. De prijsuitreiking is op 23 september, waarbij ook de mooiste verhalen worden voorgelezen. Kijk op www.huisaanhuisenschede.nl.

Interreligieuze bijeenkomst Ede

Waar: Kerkelijk Centrum Emmaüs te Ede

Wanneer: maandag 21 september 20.00 uur

Wat: In Ede vindt een interreligieuze bijeenkomst plaats. Onder andere de Burgemeester van Ede, dhr. Verhulst en sprekers vanuit de bahaj, islamitische en christelijke gemeenschappen komen spreken. Deelnemen? Meld je aan via de website van het Kerkelijk Centrum Emmaüs: <https://emmaus-ed.nl>.

Religies ontmoeten elkaar aan tafel in Alkmaar

Waar: Picassolaan 20, Alkmaar

Wanneer: vrijdag 25 september in de avond.

Wat: In Alkmaar wordt een interreligieuze vredesmaaltijd georganiseerd. Elke deelnemende religieuze groep neemt hier een aantal gerechten mee naartoe om met de rest van de deelnemers te delen. Eenmaal aan tafel gaan deelnemers met elkaar in gesprek over het Vredesweekthema. Kijk voor meer informatie op <https://www.apgen.nl>.

PAX activiteiten

Utrechtse Vredesweeklezing in de Domkerk

Waar: Domkerk, Utrecht

Wanneer: vrijdag 18 september om 15.30 – 18.00 uur

Info/aanmelden: actie.paxvoorvrede.nl/vredesweeklezing2020

Wat: Dé aftrap van de Vredesweek.

Tijdens de Vredesweeklezing, georganiseerd door de Domkerk en PAX, verkennen drie inspirerende sprekers het thema 'Vrede verbindt verschil':

- Natascha van Weezel, schreef het boek *Thuis bij de vijand*. Moslims en joden in Nederland en maakte de documentaire *Natascha's belofde land*
- Hans Alma, schreef het boek *Het verlangen naar zin*. De zoektocht naar resonantie in de wereld en is bijzonder hoogleraar religieus humanisme en compassie aan de VU
- Enis Odaci is voorzitter van stichting Humanislam, een denktank voor islamitisch humanisme. Ook is hij adviseur en spreker over interreligieuze dialoog en inclusie

PAX Power to the People: Manifestatie Utrecht

Waar: TivoliVredenburg, Utrecht

Wanneer: zondag 20 september om 15.00 - 22.00

Wat: Wat hebben het activisme van PAX en de activisten die PAX in het buitenland ondersteunt gemeen met activisme onder Nederlandse jongeren? Laat je inspireren door experts, activisten en optredens. We duiken in strategieën, dwarsverbanden en pijnpunten en onderzoeken alledaagse vormen van verzet, activisme via de rechtbank en de leidende rol van vrouwen in verzet wereldwijd.

Srebrenica in het Nederlandse onderwijs

Waar: PAX-kantoor in Utrecht en online

Wanneer: maandag 21 september

Aanmelden: via www.vredesweek.nl

Wat: Er moet in het geschiedenisonderwijs meer aandacht komen voor Srebrenica en dan vooral het perspectief van overlevenden en nabestaanden. Een belangrijke conclusie uit het onderzoek van Marc van Berkel. Hij deed in opdracht van PAX onderzoek naar hoe 'Srebrenica' in het Nederlandse onderwijs aan bod komt. Tijdens deze bijeenkomst presenteert hij zijn rapport. Ook is het de start van een samenwerking tussen PAX en de Hogeschool Utrecht die samen gaan kijken hoe het thema in lesmateriaal verwerkt kan worden. Eén van de manieren: theaterproductie 'Gevaarlijke namen', vanaf december in de theaters. Tijdens deze bijeenkomst krijgt het publiek een theatraal voorproefje. De bijeenkomst wordt live gestreamd.

Webinar over Kernwapens

Waar: online webinar

Wanneer: dinsdag 22 september in de avond. Info en aanmelding op www.vredesweek.nl.

Wat: Vanaf het begin is PAX al betrokken bij de anti-Kernwapenbeweging. Als onderdeel van ICAN, hebben wij er voor gezorgd dat er in 2017 een internationaal verbod op kernwapens kwam. Nu zetten we ons in om dit verbod zo snel mogelijk in werking te laten treden, ook in Nederland. Wat zijn de recente ontwikkelingen hierin en hoe willen wij als PAX dit bereiken?

Online lezing over activisme in Irak

Waar: online webinar, Engels.

Wanneer: donderdag 24 september in de avond. Info en aanmelding op www.vredesweek.nl.

Wat: Vorig jaar braken in Irak protesten uit. De demonstranten eisten een einde aan corruptie, verbeterde basisvoorzieningen en werkgelegenheid van de overheid. Hoe staat het er nu voor en welke rol hebben Iraakse vrouwen in deze protesten gehad? Gedurende de webinar zal ook een van onze Iraakse partners aanwezig zijn.

PAX Power to the People: Colleetour

Waar: online webinars

Wanneer: meerdere data en tijden, kijk op www.vredesweek.nl

Wat: Interactieve webinars speciaal voor jongeren. PAX'ers en onze partners uit het buitenland vertellen over wat er momenteel in de wereld om ons heen gebeurt:

- De invloed van conflict op het klimaat
- Bosnië-Herzegovina, 25 jaar na de oorlog
- Het gebruik van Killer robots in conflicten
- Zuid-Soedan en de rechtszaak tegen de multinational Lundin
- Bouwen aan weerbare gemeenschappen in Palestina

Deelnemers van de Postcode Loterij, bedankt!

13.000

jongeren hebben van
iemand uit Syrië gehoord
hoe het is om te moeten
vluchten

1.300

leraren weten hoe ze gevoelige
maatschappelijke onderwerpen
in de klas bespreekbaar
kunnen maken

?

Ook kennismaken met Syrische nieuwkomers?

We filmden de verhalen van Diana, Abdelilah en Maher en stelden hen tientallen vragen, van wat ze meenamen op hun vlucht tot hoe het Nederlandse eten bevalt.

Ga naar online.verhaalvaneenvluchteling.nl

